[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.. 939 : 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 816

ਸਰੋਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਇਫਕੋ-ਟੋਕੀਓ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 12077-12078 ਆਫ 2024)

24 ਅਕਤੂਬਰ 2024

[ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ* ਅਤੇ ਉੱਜਲ ਭੂਯਾਨ, ਜੇਜੇ.]

ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿਚਕਾਰ ਜਨਮ ਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟੇਸਟ

ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ - ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੁਕਵੀਂ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ 2023 ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 08, ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਕਿ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਖੁਦ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9.6-9.8]

ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ-ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ - ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 7.5% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ 19,35,400/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਦਰ ਅਤੇ 13 ਦੇ ਗੁਣਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 9,22,336 ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ 47 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ - ਚੁਣੌਤੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਲਾਗੂ ਗੁਣਕ 14 ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਉਸਦੇ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਨੁਸਾਰ 45 ਸਾਲ ਸੀ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ - ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਆ ਫੈਸਲਾ ਵਿਕਾਰ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਾਪਦੰਡ 'ਬਿਹਤਰ' ਸੀ - ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਦਰਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ 2015 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 08 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਖੁਦ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ - ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਆਜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨੂੰ 7.5% ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 6% ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਅੱਗੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਫਿੱਟ ਹੈ। 8% ਵਿਆਜ - ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 9000/- ਰੁਪਏ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ 14 ਹੈ - ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 8% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ - ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015। [ਪੈਰਾ 9, 9.1-9.3, 9.6-9.8, 10-12, 14]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2015] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 99: (2019) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਸਟੇਟ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਮ.ਪੀ. 1919; ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਸਟੇਟ, 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਮ.ਪੀ. 2740; ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2021 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਔਨਲਾਈਨ P&H 4553; ਨੂਰ ਨਾਦੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2021 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਔਨਲਾਈਨ P&H 1514; ਮੁਸਕਾਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, 2021 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਔਨਲਾਈਨ P&H 3649; ਪਾਰਵਤੀ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ, 2019 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਔਨਲਾਈਨ ਆਲ 7085; ਕੁਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਐਚ.ਪੀ. ਰਾਜ, 2024 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਔਨਲਾਈਨ HP 2965; ਸੋਫੀਕੁਲ ਇਸਲਾਮ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਰਾਜ, 2022 (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਔਨਲਾਈਨ ਕੇਰ 5814; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3002; ਗੋਪਾਲਭਾਈ ਨਾਰਨਭਾਈ ਵਾਘੇਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਐਨਆਰ, 26 ਫਰਵਰੀ, 2024 ਨੂੰ ਆਰ/ਸਿਵਲ

ਸਰੋਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਫਕੋ-ਟੋਕੀਓ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 16484 ਆਫ਼ 2022; ਸ਼ਬਾਨਾ ਬਨਾਮ ਐਨਸੀਟੀ ਆਫ਼ ਦਿੱਲੀ, 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਡੈਲ 5058; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ [2017] 13 ਐਸਸੀਆਰ 100: (2017) 16 ਐਸਸੀਸੀ 680 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ; ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂਤਾ; ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ; ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ; ਜਨਮ ਮਿਤੀ: ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ; 2023 ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 08; ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ; ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ; ਮੋਟਰ ਹਾਦਸਾ; ਮੁਆਵਜ਼ਾ; ਵਿਆਜ; ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਦਰ; 13 ਦਾ ਗੁਣਕ; 14 ਦਾ ਗੁਣਕ; ਅਪੀਲੀ ਕਾਰਵਾਈ; ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ; ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਵਾਜਬ; ਵਿਆਜ ਦਰ ਵਧਾਓ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 12077-12078

2017 ਦੇ FAO ਨੰਬਰ 8504 ਅਤੇ 6836 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 09.03.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ੀ

ਸੁਮਤੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ੇਫਾਲੀ ਚੌਧਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਮਿਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਸੁਯਸ਼ ਵਿਆਸ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਅਨਿਲ ਹੁੱਡਾ, ਸ਼ਫੀਕ ਅਹਿਮਦ, ਅਜੈ ਸ਼ਰਮਾ, ਸੰਨੀ, ਸਤੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਬਘੇਲ, ਐਸ. ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਚੈਰੀ, ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਾਰੁਲ ਪ੍ਰਿਆ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੁਪਮਾ ਸਿੰਘ, ਵਰੁਣ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਹੁਕਮ

ਸੰਜੇ ਕਰੋਲ ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿਲਕ ਰਾਮ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹਨ, ਜੋ 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੋਹਿਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ HR-12X-2820 ਵਾਲੇ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਜ਼ਖਮੀ ਪਏ ਮਿਲੇ। ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਰੋਹਤਕ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ।

---

1. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ"

3. ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਜਿਸਨੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਜ਼ਖਮੀ ਰੋਹਿਤ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.ਨੰ.481/2015 ਮਿਤੀ 4 ਅਗਸਤ, 2015 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 279/337, 304A ਦੇ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਸਾਂਪਲਾ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਜਿਸਦੀ ਨੰਬਰ 25 2015 ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ 16 ਦਸੰਬਰ, 2015 ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਐਕਸੀਡੈਂਟ ਕਲੇਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 26 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2017 ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਅਵਾਰਡ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 7.5% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ 19,35,400/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬੈਂਕ ਖਾਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 3 ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਾਬਾਲਗ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਾਲਗ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਜੋ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਫਿਕਸਡ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, 9 ਮਾਰਚ, 2023 ਨੂੰ FAO ਨੰਬਰ 8504 ਆਫ਼ 2017 (O&M) ਅਤੇ 6836 ਆਫ਼ 2017 (O&M) ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 9,22,336/- ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਜਰਤ ਦਰਾਂ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਉਪਾਅ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਡੀਸੀ ਦਰਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਉਸ ਖਾਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 1 ਜਨਵਰੀ 1969 ਦਰਜ ਹੈ; ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਮਰ 47 ਸਾਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ 13 ਹੋਵੇਗਾ।

6. ਕਟੌਤੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ 14 ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲ ਛੱਡੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਦੀ ਉਮਰ 45 ਸਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾ 5,886/- ਰੁਪਏ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖੀ ਸਨ।

---

2. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "MACT"

7. 17 ਅਕਤੂਬਰ, 2023 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ 23 ਜੁਲਾਈ 2024 ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਮਾਮਲਾ ਲੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 2 ਅਗਸਤ 2024 ਦੇ ਇੱਕ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਸੁਲਝਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ।

8. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵੀ ਘੋਖਿਆ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸਵਾਲ ਹਨ - (a) ਦੋਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਨਮ ਮਿਤੀਆਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿਚਕਾਰ, ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ਅ) ਕੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਅਤ (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ?

9. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹਨ।

9.1 ਅਪੀਲੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਮ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਆਇਆ ਫੈਸਲਾ ਵਿਕਾਰ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

9.2 ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

9.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਮਾਪਦੰਡ ਵਰਤਣਾ "ਬਿਹਤਰ" ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਰੋਹਤਕ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਿਤ ਦਰਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 2, 5 ਅਤੇ 6 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੇਸੀਬੀ ਮਸ਼ੀਨ ਸੀ।

9.4 ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਉਮਰ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਮਰ, ਯਾਨੀ 1" ਜਨਵਰੀ, 1969 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਨਮ ਮਿਤੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ, 1970 ਦਰਜ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗੁਣਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ। ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸ਼ੋਰ ਨਿਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"(2) ਜੇਕਰ, ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਵਾਜਬ ਆਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਬੱਚਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨਗੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਸਬੂਤ ਮੰਗ ਕੇ -

(i) ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜਨਮ ਮਿਤੀ, ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਬੋਰਡ ਤੋਂ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ:

(ii) ਕਿਸੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ:

(iii) ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ (i) ਅਤੇ (ii) ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਉਮਰ ਇੱਕ ਓਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਟੈਸਟ ਜਾਂ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਬੋਰਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਵੀਨਤਮ ਮੈਡੀਕਲ ਉਮਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਟੈਸਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ..." (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕੀ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਇਹ ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਪਰ, ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਧਾਰ ਸਕੀਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਕੇ.ਐਸ. ਪੁੱਟਾਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (5-ਜੇ.)* ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੇ. ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਿਆ, ਆਧਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ:-

"24. ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਧਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। UIDAI ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ 2009 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਭਾਵ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ, ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮਤੇ ਦੁਆਰਾ, 28 ਜਨਵਰੀ, 2009 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ। ਉਕਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਯੋਜਨਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'UIS') ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨੀਤੀਆਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਨੰਬਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਦੇਸ਼ ਇਸਨੂੰ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੰਬਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਲਈ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ, ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਫੰਡ ਤੋਂ ਫੰਡ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬਸਿਡੀਆਂ, ਲਾਭਾਂ, ਸੇਵਾਵਾਂ, ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ, ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਭ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾਭਪਾਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ

ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਸਾਰ:

62. ਆਧਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬਣਤਰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਸਪੋਰਟ, ਸਥਾਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ (PAN) ਕਾਰਡ, ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਮਾਂਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਪਛਾਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਵੀ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਲਈ ਨਾਮਾਂਕਣ ਲਈ ਜਨਸੰਖਿਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਇਰਿਸ ਅਤੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਡੁਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ (UID) ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪਛਾਣ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

---

3. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਜੇਜੇ ਐਕਟ"

4. [2015] 9 ਐਸਸੀਆਰ 99 : (2019) 1 ਐਸਸੀਸੀ 1

9.5 ਇਸ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕੀ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਘੋਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਜੇਜੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮਨੋਜ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ.5 ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਮਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਉਮਰ ਨੂੰ ਜੇਜੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 94 ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਾਲ ਵਿਆਹ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 2006 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਨਿਰਹਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ "ਉਮਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ" ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨੂਰ ਨਾਦੀਆ ਅਤੇ ਅਨਿਰਹਾ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਮੁਸਕਾਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਈ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ/ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ।

ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਵਿਚਾਰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਰਵਤੀ ਕੁਮਾਰੀ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਹਨ; 10 ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੁਮਿਤ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੋਫੀਕੁਲ ਇਸਲਾਮ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਵਿੱਚ।

9.6 ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ, 13 ਨੇ ਆਪਣੇ 2023 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 08 ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, 20 ਦਸੰਬਰ 2018 ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਇੱਕ ਦਫਤਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਖੁਦ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। 20 ਦਸੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ ਇਸ ਦਫਤਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 28 ਜੁਲਾਈ, 2023 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਕੂਲਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਵਾਲਾ:-

---

5. 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ MP 1919
6. 2023 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ MP 2740
7. 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ P&H 4553
8. 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ P&H 1514
9. 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ P&H 3649
10. 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਸਾਰੇ 7085
11. 2024 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ HP 2965
12. 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ Ker 5814

ਸਰੋਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਇਫਕੋ-ਟੋਕੀਓ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

F.No.HQ-13065/1/2022-AUTH-II HQ/8075

ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ

(ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਤੇ ਤਸਦੀਕ ਵਿਭਾਗ)

UIDAI ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ

ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਰੋਡ, ਕਾਲੀ ਮੰਦਰ

ਗੋਲ ਮਾਰਕੀਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ-110 001

ਮਿਤੀ 22.12.2023

2023 ਦਾ ਸਰਕੂਲਰ ਨੰਬਰ 08

ਵਿਸ਼ਾ: ਜਨਮ ਮਿਤੀ (DoB) ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ - ਸੰਬੰਧੀ।

ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ AUAS/KUA ਜਨਮ ਮਿਤੀ (DOB) ਦੇ ਸਬੂਤ ਲਈ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ/ਈ-ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

2. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ, ਆਧਾਰ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ 12 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਆਈਡੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਬਾਇਓਮੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਨਾਮਾਂਕਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਨੰਬਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਧਾਰ ਐਕਟ, 2016 ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਵਾਸੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

3. ਨਾਮਾਂਕਣ/ਅੱਪਡੇਟ ਦੇ ਸਮੇਂ, UIDAI ਨਿਵਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ DoB ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ UIDAI ਵੈੱਬਸਾਈਟ((https://uidai.gov.in/images/commdoc/26 JAN 2023 Aadhar List of documents English.pdf). 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਧਾਰ ਨਾਮਾਂਕਣ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਧਾਰ (ਨਾਮਾਂਕਣ ਅਤੇ ਅੱਪਡੇਟ) ਨਿਯਮ, 2016 ਦੇ ਨਿਯਮ 10(4) ਅਤੇ 19A ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮਾਂਕਣ ਅਤੇ ਅੱਪਡੇਟ ਡੇਟਾ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਅਨੁਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

---

13. 'UIDAI' ਵਜੋਂ ਸੰਖੇਪ

14. 2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 3002

4. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੀਟਵਾਈ ਦੁਆਰਾ UIDAI ਰਾਹੀਂ 2-0.12.2018 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਫਤਰ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਆਧਾਰ ਨੰਬਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ" (ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ)।

5. ਆਧਾਰ ਐਕਟ, 2016 ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ/ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ/ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਇੱਕ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੰਬੇ ਦੀ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 28.07.2023 (ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ) ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਆਧਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

7. ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।
ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ: ਜਿਵੇਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(ਸੰਜੀਵ ਯਾਦਵ)
ਡਾਇਰੈਕਟਰ
ਟੈਲੀਫ਼ੋਨ: 011-23478609
ਈਮੇਲ: dirl.auth-hq@uidai.net.in
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

9.7 ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰ ਦਾ ਨਿਆਂਇਕ ਨੋਟਿਸ ਵੀ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਗੋਪਾਲਭਾਈ ਨਾਰਨਭਾਈ ਵਾਘੇਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ 15ਵੇਂ ਸਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

---

15. 26 ਫਰਵਰੀ, 2024 ਦਾ ਹੁਕਮ 2022 ਦੇ ਆਰ/ ਸਿਵਲ ਸਪੈਸ਼ਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 16484 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

16. 2024 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਡੈਲ 5058। ਫੈਸਲਾ ਮਿਤੀ 24 ਜੁਲਾਈ, 2024

9.8 ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਬਨਾਮ ਐਨਸੀਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀ ਲਈ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, UIDAI ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ "ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

9.9 ਇੱਥੇ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸਕੂਲ ਛੱਡਣ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਦੇ ਉਮਰ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।

11. ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ, ਭਾਵ, ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਿਆਜ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ 7.5% ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ 6% ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਕਿ (ਐਮਏਸੀਟੀ) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਜਾਂ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਸੱਟ ਜਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਾਜਬ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਨੂੰ 8% ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਆਮਦਨ 9000/- ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਨਮ ਮਿਤੀ 7 ਅਕਤੂਬਰ 1970 ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਗੁਣਕ 14 ਹੈ।

13. ਇਸ ਲਈ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਣਯ ਸੇਠੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:-

ਸਿਰ	ਐਮਏਸੀਟੀ	ਹਾਈ ਕੋਰਟ	ਅੰਤਿਮ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ
ਮਾਸਿਕ ਆਮਦਨ	Rs.9,000/- (pg.38)	Rs.5,886/-	Rs.9,000/-
ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨ	Rs.1,08,000/-	Rs.70,632/-	Rs.1,08,000/-
ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ	@ 30% (2,700/-) + Rs.9,000/- = Rs.11,700/- p.m.	@ 25% (1,471/-) + Rs.5,886/- Rs.7,357/- p.m.	@ 25% (2,250/-) + Rs.9,000/- = Rs.11,250/- p.m.
ਨਿੱਜੀ ਖਰਚੇ (1/3 ਦੀ ਕਟੌਤੀ)	11,700-3900 = Rs.7,800/-p.m. Rs.93,600/- p.a.	7,357 – 2,452 = Rs.4,906/-	11250-3,750 Rs.7,500/-p.m. = Rs.90,000/- p.a
ਗੁਣਕ	14	13	14
ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	Rs.93,600 x 14 = Rs.13,10,400/-	Rs.58,872 x 13 = Rs.7,65,336/-	Rs.90,000 x 14 = Rs.12,60,000/-
ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	Rs.1,00,000/-	Rs.15,000/-	18,150/- ਰੁਪਏ (3 ਸਾਲ + 3 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 10% ਵਾਧਾ)
ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚੇ	Rs.25,000/-	Rs.15,000/-	18,150/- ਰੁਪਏ (3 ਸਾਲ + 3 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 10% ਵਾਧਾ)
ਕੰਸੋਰਟੀਅਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ	Rs.6,00,000/	Rs.40,000 x 3 = Rs.1,20,000/-	48,400 /- ਰੁਪਏ (3 ਸਾਲ + 3 ਸਾਲ ਬਾਅਦ 10% ਵਾਧਾ) x 3 = 1,45,200 /- ਰੁਪਏ
ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ	Rs.20,35,400/- + 7.5% interest	Rs.9,22,336/- + 6% interest	ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ 14,41,500/- ਰੁਪਏ + 8% ਵਿਆਜ

14. ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਕੁੱਲ ਰਕਮ, ਭਾਵ, 14,41,500 ਰੁਪਏ, ਜਾਇਜ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, 15,00,000/- ਰੁਪਏ ਤੱਕ 8% ਵਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ, ਦਾਅਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਹੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ) ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਾਗਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਨਿਧੀ ਜੈਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ